

Wie beslist wanneer over een medische behandeling van een kind en wie heeft recht op informatie?

Kinderen in de gezondheidszorg. Het kan heel wat vragen opleveren bij ouders en de zorgprofessionals. Wie beslist er nu eigenlijk voor een kind en wat als een 15-jarige zelfstandig zonder ouders contact opneemt? Deze folder is bedoeld voor ouders die met hun kind Tjongerschans bezoeken. In de folder worden de rechten en plichten van de ouders en de zorgverleners beschreven en geven wij je enkele handvatten voor de praktijk.

Inleiding

De problemen waarvoor kinderen in het ziekenhuis komen kunnen soms behoorlijk ingrijpend zijn. Zij kunnen dan ook erg opzien tegen het ziekenhuisbezoek, de eventuele onderzoeken en opnames. Jullie hebben als ouders een belangrijke rol in het opvangen en ondersteunen van je kind. Het is daarom fijn dat jullie samen meegaan naar het spreekuur, zodat er samen met de specialist besloten kan worden over de medische zorg voor jullie kind. Het kan dat jullie niet meer samen zijn en dat er tussen jullie beiden geen of weinig contact meer is of dat het contact moeizaam verloopt. Voor de behandeling van jullie kind is het belangrijk dat beiden instemmen en waar mogelijk betrokken worden bij de geboden zorg.

Wat is minderjarigheid?

“Minderjarigen zijn zij die de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt en evenmin meerderjarig zijn verklaard.” Dat is de definitie die artikel 1:233 Burgerlijk Wetboek geeft. Het juridische uitgangspunt is dus dat iedereen onder de 18 jaar minderjarig is en vanaf de 18e verjaardag volwassen/meerderjarig wordt.

Wie mag er beslissen?

In het algemeen geldt dat minderjarigen niet zelfstandig mogen beslissen, zij worden handelingsonbekwaam genoemd. De minderjarige wordt vertegenwoordigd door zijn ouders. De enige uitzondering in wet wordt gemaakt in de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). In deze wet kunnen minderjarigen onder bepaalde omstandigheden zelf toestemming geven voor hun medische behandeling.

Wat betekent dit in de praktijk?

In het kader van de behandelingsovereenkomst hebben minderjarigen dus een bijzondere positie. Er is per leeftijdscategorie bekeken wat passend is in het kader van het aangaan van een behandelingsovereenkomst en bijvoorbeeld het toestemmingsvereiste. Wij lopen deze leeftijdscategorieën voor je na:

- Jonger dan 12 jaar oud

Als een patiënt jonger is dan 12 jaar dan wordt hij/zij vertegenwoordigd door de wettelijk vertegenwoordiger (ouders met gezag of voogd). De ouders (of voogd)

beslissen dus of er medische hulp ingeschakeld wordt. Wil je als zorgverlener een bepaalde behandeling inzetten? Dan moeten de ouders toestemming geven. De verplichtingen van de zorgverlener in het kader van de WGBO moeten namelijk worden nagekomen jegens de ouders of voogd. Dat betekent niet dat de minderjarige niets te zeggen heeft. Deze moet wel worden geïnformeerd en de mening van het kind kan worden meegewogen, al is die mening niet doorslaggevend.

□ Tussen 12 en 16 jaar oud

Als kinderen wat ouder zijn, kunnen zij in de regel ook wat meer overzien en zelf beslissen. Daar wordt rekening mee gehouden in de WGBO. In de leeftijd tussen 12 en 16 jaar beslissen kinderen én hun vertegenwoordigers samen over de behandeling. Hierop zijn twee uitzonderingen: de zorgverlener kan de weigering van de wettelijk vertegenwoordiger naast zich neer leggen als het nalaten van de behandeling (voorschrijven van de pil, behandeling geslachtsziekte) **ernstig nadeel** heeft voor de minderjarige en indien de behandeling (abortus provocatus of vaccinatie) een **weloverwogen wens** is van de minderjarige .

□ Vanaf 16 jaar oud

Een minderjarige van 16 jaar of ouder is zelf bevoegd een behandelingsovereenkomst aan te gaan, alsmede de rechtshandelingen te verrichten die daarmee verband houden. Een tiener van 16 kan dus zelf beslissen of hij/zij wel of geen geneeskundige behandeling wil. Dit is overigens anders als er sprake is van wilsonbekwaamheid, dan moet de wettelijk vertegenwoordiger wel toestemming geven. Dit is niet anders bij een volwassene die wilsonbekwaam is.

Wat als ouders gescheiden zijn?

Volgens de wet krijgen ouders gezamenlijk ouderlijk gezag over de kinderen die binnen het huwelijk of geregistreerd partnerschap geboren of geadopteerd zijn. Als ouders gescheiden zijn kan dat tot praktische obstakels leiden indien een kind zorg nodig heeft. Bijvoorbeeld als zij het niet eens zijn over een behandeling. Daarom is het in de eerste plaats goed om na te gaan of de ouders gezamenlijk het ouderlijk gezag hebben en houden na de echtscheiding. Dat is meestal wel het geval, maar het kan zijn dat het ouderlijk gezag van een ouder wordt beëindigd. Bij een echtscheiding wordt meestal een ouderschapsplan opgesteld, waarin de ouders de afspraken over de verdeling van de zorg vastleggen.

Wat als ouders niet getrouwd zijn?

Steeds vaker hebben kinderen twee ouders die niet getrouwd zijn. In die situatie kan het eerder voorkomen dat slechts één van beide ouders het ouderlijk gezag heeft, eenvoudigweg omdat de andere ouder dit ouderlijk gezag – zonder dat wellicht te beseffen – nooit heeft gehad. Als ouders niet getrouwd zijn en er is verder niets geregeld, dan heeft in beginsel uitsluitend de moeder het ouderlijk gezag.

Wat betekent voogdij?

In geval van voogdij wordt het gezag uitgeoefend door een ander dan de ouder(s). Hiervan is sprake als beide ouders minderjarig zijn of als beide ouders zijn overleden.

Ouders kunnen in hun testament iemand aangewezen hebben als voogd. In de andere gevallen wordt de voogd door de rechter benoemd.

Wat is de rol van pleegouders?

Als een kind in een pleeggezin verblijft, dan houden in beginsel de gezagdragende ouder(s) of voogd het recht om te beslissen over de medische behandeling. Een pleegouder heeft in principe geen voogdij. Dat is anders als er een pleegoudervoogd is benoemd door de rechter.

Wat is de rol stiefouders?

En stiefouder heeft juridisch gezien geen rol bij de medische behandeling van het stiefkind. De stiefouder kan optreden als begeleider maar mag geen beslissingen nemen. Als de stiefouder actief bij de besluitvorming wordt betrokken dan moeten de gezagdragende ouders hiervoor toestemming geven

Wat betekent ondertoezichtstelling (OTS)?

Ook kan het voorkomen dat een kinderrechter een ondertoezichtstelling uitspreekt als binnen een gezin ernstige problemen voorkomen en de ontwikkeling van het kind ernstig bedreigd wordt. Het kind wordt dan onder toezicht gesteld van een instelling, die op haar beurt een gezinsvoogd/jeugdzorgwerker aanwijst. Bij een gezinsvoogd/jeugdzorgwerker blijven de ouder(s) in beginsel het gezag behouden. De gezinsvoogd/jeugdzorgwerker kan aanwijzingen geven die de ouders moeten opvolgen. In sommige gevallen kan de rechter bepalen dat de gezinsvoogd/jeugdzorgwerker gezag kan hebben met betrekking tot het geven van toestemming voor een medische behandeling. Soms gaat een OTS gepaard met een uithuisplaatsing. Ook dan blijvende ouders gezag houden, tenzij de rechter anders bepaald.

Wat te doen bij twijfel over het wettelijk gezag?

Als er reden is om te twifelen aan de juistheid van de informatie die een ouder verstrekt, kan de arts de ouder vragen om een (schriftelijk) bewijs te geven van het gezag. De arts kan de ouder bijvoorbeeld vragen om een uittreksel uit het gezagsregister. In het gezagsregister staat wie er gezag heeft over een minderjarig kind. Het gezagsregister is openbaar. Dit betekent dat iedereen een uittreksel uit het gezagsregister gratis kan opvragen. Dat kan bij alle rechtbanken in Nederland. Op www.rechtspraak.nl/Registers/Gezagsregister lees je hier meer over. In het gezagsregister staan – kort gezegd – de rechterlijke beslissingen over het gezag over een kind. Dit betekent dat als een kind en zijn ouders niet in het gezagsregister staan, de gewone regels op hen van toepassing zijn.

Wie heeft recht op medische informatie over de minderjarige?

Welke informatie moet worden gegeven aan de ouders of voogd hangt af van de leeftijd van de minderjarige:

- Jonger dan 12 jaar oud

Aan de wettelijk vertegenwoordiger. In uitzonderingssituaties kan de zorgverlener besluiten (bepaalde) informatie niet te verstrekken op basis van goed zorgverlenerschap. Het belang van het kind is hierin leidend.

Tussen 12 en 16 jaar oud

De patiënt heeft een zelfstandig recht op geheimhouding. De zorgverlener mag informatie verstrekken aan de gezagdragen ouder(s) of voogd, uitsluitend als deze informatie noodzakelijk is om toestemming te verlenen voor de behandeling. Overige informatie over de medische behandeling mag alleen aan de ouders of voogd worden verstrekt indien de minderjarige daar toestemming voor geeft.

Vanaf 16 jaar oud

Zonder toestemming van de minderjarige mag geen medische informatie aan de gezagdragende ouder(s) of voogd worden verstrekt. Een uitzondering hierop is de situatie wanneer een kind onder toezicht is gesteld. In dat geval mag de zorgverlener informatie over het kind verstrekken aan de gezinsvoogd, indien de informatie noodzakelijk is voor de uitvoering van de OTS.

Ouder(s) zonder gezag

Ook een ouder zonder gezag heeft recht op informatie over de medische behandeling. Zo moet de ouder met gezag de ouder zonder gezag raadplegen en op de hoogte stellen van belangrijke zaken met betrekking tot de gezondheid van de minderjarige. De ouder zonder gezag kan de zorgverlener vragen om belangrijke feiten en omstandigheden die de verzorging of opvoeding minderjarige betreffen te beantwoorden. De zorgverlener is verplicht deze informatie te verschaffen, tenzij hij deze informatie ook niet heeft gedeeld met de ouder die het gezag heeft. Een zorgverlener kan ook de minderjarige tussen de 12 en 16 jaar betrekken bij de afweging om informatie te verstrekken aan de niet gezagdragende ouder.

Het recht op informatie van de ouder zonder gezag omvat globale en feitelijk informatie. Een ouder zonder gezag heeft geen recht op inzage van het gehele medisch dossier van het kind.

Machtiging medisch dossier

Als ouder of voogd met wettelijk gezag over uw kind(eren) heb je ook het recht om de medische informatie van je kind in te kunnen zien. Dit kunt je regelen door een machtiging aan te vragen voor Mijntjongerschans.nl, het patiëntportaal van ziekenhuis Tjongerschans.

Vragen

Als je na het lezen van deze informatie nog vragen hebt, stel ze dan voor aan de arts, de verpleegkundige of aan een van de medewerkers.

Contact

Stel uw vraag via www.mijntjongerschans.nl of bel 0513 – 685 685.

Grip op uw zorg via Mijntjongerschans

Mijntjongerschans.nl is het patiëntenportaal van ziekenhuis Tjongerschans. Dit portaal is bereikbaar voor alle patiënten die zijn ingeschreven bij Tjongerschans. Na het inloggen op www.mijntjongerschans.nl met DigiD met sms-verificatie of via de DigiD app heeft u toegang tot uw medische gegevens. U kunt hier ook afspraken maken, een vraag stellen, vragenlijsten invullen en uitslagen bekijken.

DISCLAIMER

Wij adviseren u bij uw bezoek aan de polikliniek en bij opname zo weinig mogelijk geld, sieraden, dure kleding en andere zaken van (emotionele) waarde mee te nemen naar het ziekenhuis. Het ziekenhuis aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade aan of verlies van dergelijke zaken.